Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vastine

17.9.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asia: HE 29/2025 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain 5 a luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi; hallintovaliokunnan kokous 18.9.2025

Vastine

Hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista vastinetta erikseen toimitettavista asiantuntijalausunnoista sekä perustuslakivaliokunnan lausunnosta PeVL 26/2025 vp. Hallituksen esityksessä HE 29/2025 vp ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettua lakia sekä sotilastiedustelulakia.

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa vastine. Puolustusministeriö on osallistunut vastineen laatimiseen ja puoltaa esitettyjä muutoksia. Vastineena todetaan annettuihin lausuntoihin seuraavaa:

Yleistä

Tiedusteluviranomaisten tehtävät koostuvat kansallista turvallisuutta vakavasti vaarantavaa toimintaa koskevien tietojen hankkimisesta sekä kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten estämisestä ja paljastamisesta.

Poliisilain siviilitiedustelua koskevan 5 a luvun 1 §:n mukaan mainitussa luvussa säädetään suojelupoliisin suorittamasta tiedonhankinnasta ja tiedon hyödyntämisestä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, ylimmän valtiojohdon päätöksenteon tukemiseksi ja muiden viranomaisten lakisääteisiä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten. Sotilastiedustelulain 3 §:n mukaan sotilastiedustelun tarkoituksena on hankkia ja käsitellä tietoa Suomeen kohdistuvasta tai Suomen turvallisuusympäristön kannalta merkityksellisestä sotilaallisesta toiminnasta taikka 4 §:n 2 momentissa tarkoitetusta toiminnasta ylimmän valtiojohdon päätöksenteon tukemiseksi sekä 3 §:ssä mainittujen Puolustusvoimien muiden tehtävien suorittamiseksi.

Tiedustelulainsäädännössä on tarkat säännökset tiedustelumenetelmistä, edellytyksistä ja tiedustelun kohteista, tiedustelumenetelmien käytön yleisistä ja erityisistä edellytyksistä sekä tiedustelumenetelmien käytöstä päättämisestä.

Ehdotetuilla poliisilain 5 a luvun, tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain ja sotilastiedustelulain muutoksilla ei laajennettaisi tiedusteluviranomaisten tiedustelutoimivaltuuksia, vaan se koskisi niiden avulla hankittujen tietojen edelleen luovuttamista toiselle viranomaiselle.

Toinen viranomainen saa käyttää säädettyjä toimivaltuuksiaan tehtäviensä hoitamiseen.

<u>Valvonnasta</u>

Tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain (121/2019) nojalla siviili- että sotilastiedustelutoiminnan ja suojelupoliisin muun toiminnan parlamentaarista valvontaa harjoittaa eduskunnan

tiedusteluvalvontavaliokunta laajoin tiedonsaantioikeuksien. Siviili- ja sotilastiedustelutoiminnan laillisuusvalvontaa harjoittaa tiedusteluvalvontavaltuutettu. Tiedusteluvalvontavaltuutettu valvoo myös suojelupoliisin muuta toimintaa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin harjoittamasta laillisuusvalvonnasta säädetään erikseen. Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain (330/2022) 3 §:n mukaan eduskunnan oikeusasiamiehelle on keskitetty muun muassa seuraavat laillisuusvalvontatehtävät, jotka koskevat

- poliisitutkintaa ja poliisi- tai tulliviranomaiselle säädettyä toimivaltuutta sekä rikosprosessuaalisia pakkokeinoja ja esitutkintaa, ei kuitenkaan esitutkinnan toimittamatta jättämistä, keskeyttämistä ja rajoittamista;
- salaista tiedonhankintaa, salaisia pakkokeinoja, siviilitiedustelua, sotilastiedustelua ja tiedustelutoiminnan laillisuusvalvontaa.

Poliisilain 5 luvun mukaista salaista tiedonhankintaa valvovat salaisia tiedonhankintakeinoja käyttävien yksiköiden päälliköt sekä sisäministeriö suojelupoliisin osalta ja Poliisihallitus alaistensa yksiköiden osalta. Sisäministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomus salaisten tiedonhankintakeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta. Oikeusasiamiehelle annettavista rikoksen selvittämiseksi käytettyjä salaisia pakkokeinoja koskevista kertomuksista säädetään pakkokeinolain 10 luvun 65 §:ssä. Suojelupoliisi ei sovella pakkokeinolakia, koska se ei ole esitutkintaviranomainen.

Poliisilain 5 a luvussa säädetään siitä, että sisäministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle, tiedusteluvalvontavaliokunnalle ja tiedusteluvalvontavaltuutetulle vuosittain kertomus 5 a luvussa tarkoitettujen tiedustelumenetelmien käytöstä ja siviilitiedustelun suojaamisen käytöstä sekä niiden käytön valvonnasta. Vastaavasti puolustusministeriön on annettava eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunnalle, eduskunnan oikeusasiamiehelle ja tiedusteluvalvontavaltuutetulle vuosittain kertomus tiedustelumenetelmien ja sotilastiedustelun suojaamisen käytöstä sekä valvonnasta (sotilastiedustelulaki 107 §).

Tietosuojavaltuutettu valvoo henkilötietoja koskevien lakien noudattamista.

Oikeusturvaelementtejä ovat myös tiedustelulainsäädäntöön sisältyvät säännökset kuuntelu- ja katselukielloista, tiedustelumenetelmällä saatujen tietojen hävittämisestä sekä tiedusteluvalvontavaltuutetulle tehtävistä ilmoituksista. Tiedusteluvalvontavaltuutetulle on mahdollista tehdä kantelu tai tutkimispyyntö (laki tiedustelun valvonnasta 11 ja 12 §).

Perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 26/2025 vp)

Perustuslakivaliokunta on esittänyt, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 5 a luvun 44 a §:stä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon ja 4. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 80 §:stä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Sisäministeriön vastine on seuraavassa jaoteltu perustuslakivaliokunnan lausunnon kahden väliotsikon mukaan (1. Tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan; 2. Tiedon luovuttaminen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja toiminnan suuntaamiseksi)

1. Tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan:

Perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan (kappale 11), että ottaen huomioon yhtäältä perustuslakivaliokunnan ylimääräisen tiedon käyttöä koskevan lausuntokäytännön ja toisaalta valiokunnan kannanotot erityisesti tiedustelulla saadun tiedon luovuttamisesta esityksen 1. lakiehdotuksen 5 a luvun 44 §:n 5 momentin ja 4. lakiehdotuksen 79 §:n 5 momentin sääntely ei ole sopusoinnussa perusoikeuksien

rajoittamisen oikeasuhtaisuus- eikä täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusedellytyksen kanssa. Lausunnon mukaan sääntelyä on rajattava ja täsmennettävä.

Sisäministeriön vastine

Poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä säädetään rikosepäilystä ilmoittamisesta ja rikostiedon luovuttamisesta rikostorjuntaan. Poliisilain 5 a luvun 44 §:n 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että suojelupoliisi saisi mainitun pykälän 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille.

Hallituksen esityksessä ehdotettu 44 § kuuluu seuraavasti

44 §

Rikosepäilystä ilmoittaminen ja rikostiedon luovuttaminen rikostorjuntaan

1 mom.

Suojelupoliisin on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Suojelupoliisi saa luovuttaa tällaista rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle esitutkintaviranomaiselle. Viranomaisista esitutkinnassa säädetään esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 1 §:ssä.

2 mom.

Suojelupoliisin on viipymättä ilmoitettava rikoksen estämiseksi toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Suojelupoliisi saa luovuttaa tällaista rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle, joita ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli tai Puolustusvoimat.

3 mom.

Suojelupoliisi saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiselle, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta. Viranomaisista esitutkinnassa säädetään esitutkintalain 2 luvun 1 §:ssä.

4 mom.

Suojelupoliisi saa ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Toimivaltaisia viranomaisia ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli ja Puolustusvoimat.

5 mom.

Suojelupoliisi saa 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille.

Hallituksen esityksessä ehdotettu sotilastiedustelulain 79 § kuuluu seuraavasti

79 §

Rikosepäilystä ilmoittaminen ja rikostiedon luovuttaminen rikostorjuntaan

1 mom.

Sotilastiedusteluviranomaisen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa tässä momentissa tarkoitettua rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle. Viranomaisista esitutkinnassa säädetään esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 1 §:ssä.

2 mom.

Sotilastiedusteluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava rikoksen estämiseksi toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa tässä momentissa tarkoitettua rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle, joita ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli tai Puolustusvoimat.

3 mom.

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiselle, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta. Viranomaisista esitutkinnassa säädetään esitutkintalain 2 luvun 1 §:ssä.

4 mom.

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Toimivaltaisia viranomaisia ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli ja Puolustusvoimat.

5 mom.

Sotilastiedusteluviranomainen saa 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille.

Seuraavassa tuodaan esiin eri rikoksiin liittyviä rangaistusasteikkoja:

Rikoslain 12 luku koskee maanpetosrikoksia, joita ovat

- 1 §: Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen (vankeutta vähintään 1 ja enintään 10 vuotta)
- 2 §: Sotaan yllyttäminen (vankeutta vähintään 1 ja enintään10 vuotta)
- 3 §: Maanpetos (vankeutta vähintään 1 ja enintään 10 vuotta)
- 4 §: Törkeä maanpetos (vankeutta vähintään 4 vuotta tai elinkaudeksi).
- 5 §: Vakoilu (vankeutta vähintään 1 ja enintään 10 vuotta). Yritys on rangaistava.
- 6 §: Törkeä vakoilu (vankeutta vähintään 4 vuotta tai elinkaudeksi).
- 7 §: Turvallisuussalaisuuden paljastaminen (vankeutta vähintään 4 kk ja enintään 4 vuotta)
- 8 §: Tuottamuksellinen turvallisuussalaisuuden paljastaminen (sakko tai vankeutta enintään 2 vuotta)
- 9 §: Luvaton tiedustelutoiminta (vähintään 4 kuukautta ja enintään 6 vuotta vankeutta).
- 10 §: Puolueettomuusmääräyksen rikkominen (sakko tai vankeutta enintään 1 vuosi)
- 11 §: Maanpetoksellinen yhteydenpito (sakko tai vankeutta enintään 2 vuotta)

Rikoslain 13 luku koskee valtiopetosrikoksia, joita ovat

- 1 §: Valtiopetos (vähintään 1 ja enintään 10 vuotta vankeutta)
- 2 § Törkeä valtiopetos (vankeutta vähintään 4 vuotta tai elinkaudeksi)
- 3 §: Valtiopetoksen valmistelu (vankeutta vähintään 4 kuukautta ja enintään 4 vuotta)
- 4 §: Laiton sotilaallinen toiminta (sakkoa tai vankeutta enintään 2 vuotta)

Rikoslain 34 a koskee terrorismirikoksia, joita ovat

- 1 §: Terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset (eri lainkohtien rangaistusasteikkojen vaihteluväli on
  - vähintään 4 kuukaudesta enintään 3/4/6/7/8 vuodeksi
  - vähintään 2 ja enintään 12 vuotta (törkeän pahoinpitely, naisen sukuelinten silpominen, törkeän ihmiskauppa, panttivangin ottaminen, törkeä tuhotyö, törkeä terveyden vaarantaminen, ydinräjähderikos tai kaappaus)
  - vähintään 4 ja enintään 12 vuotta (surma)
  - vähintään 8 vuotta tai elinkaudeksi (tappo)
  - elinkaudeksi (murha).

- 1 a §: Terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos (vankeutta vähintään 4 kuukautta ja enintään 8 vuotta).
- 2 §: Terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu (sakko tai vankeutta enintään 3 vuotta).
- 3 §: Terroristiryhmän johtaminen (vähintään 2 ja enintään 12 vuotta/ vähintään 4 kuukautta ja enintään 6 vuotta)
- 4 § Terroristiryhmän toimintaan osallistuminen (vankeutta vähintään 4 kuukautta ja enintään 8 vuotta, jollei teko ole luvun 1, 1 a tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta)
- 4 a §: Koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten (vankeutta vähintään 4 kuukautta ja enintään 8 vuotta, jollei teko ole 1, 1 a tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta)
- 4 b §: Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten (sakko tai vankeutta enintään 3 vuotta, jollei teko ole 1, 1 a tai 2 §:n mukaan rangaistava)
- 4 c §: Värväys terrorismirikoksen tekemiseen (vankeutta vähintään 4 kuukautta ja enintään 8 vuotta, jollei teko ole 1, 1 a tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta)
- 5 §: Terrorismirikoksen rahoittaminen (vähintään 4 kuukautta ja enintään 8 vuotta)
  - Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1, 2 tai 4 b §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus.
- 5 a §: Terroristin rahoittaminen (vähintään 4 kuukautta ja enintään 6 vuotta)
  - Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

- 5 b §: Terroristiryhmän rahoittaminen (vähintään 4 kuukautta ja enintään 6 vuotta)
- Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.
- 5 c §: Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten (sakko tai vankeutta enintään 2 vuotta)

- jollei teko ole jonkin 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a, 5 b tai 5 e §:n mukaan rangaistava,

- 5 d §: Terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen (sakko tai vankeutta enintään 1 vuosi)
- 5 e § Terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen (sakko tai vankeutta enintään 2 vuotta)

Muutosehdotus

Ehdotetuissa poliisilain 5 a luvun 44 §:n 5 momentissa ja sotilastiedustelulain 79 §:n 5 momentissa on myös kyse tiedon luovuttamisesta rikostorjuntaan. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta sisäministeriö ehdottaa hallintovaliokunnan harkittavaksi ehdotetun poliisilain 5 a luvun 44 §:n 5 momentin sekä sotilastiedustelusta annetun lain 79 §:n 5 momentin muuttamista seuraavasti:

HE, poliisilain 44 §:n 5 mom.

Suojelupoliisi saa 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille.

Ehdotus hallintovaliokunnalle

Suojelupoliisi saa 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12 luvun 8 §:ssä, 10 §:ssä tai 11 §:ssä, rikoslain 13 luvun 4 §:ssä, rikoslain 34 a luvun 5 c §:ssä tai 5 d §:ssä tarkoitetusta rikoksesta ja luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille, jos tiedon luovuttamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle tai selvittämiselle.

HE, sotilastiedustelulaki 79 § 5 momentti

Sotilastiedusteluviranomainen saa 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille.

Ehdotus hallintovaliokunnalle

Sotilastiedusteluviranomainen saa 1–4 momentissa säädetyn estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12 luvun 8 §:ssä, 10 §:ssä tai 11 §:ssä, rikoslain 13 luvun 4 §:ssä, rikoslain 34 a luvun 5 c §:ssä tai 5 d §:ssä tarkoitetusta rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille, jos tiedon luovuttamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle tai selvittämiselle.

Maanpetosrikoksia koskevan rikoslain 12 luvun 8 § koskee tuottamuksellista turvallisuussalaisuuden paljastamista, jossa rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään 2 vuotta. Rikoslain 12 luvun 10 § koskee puolueettomuusmääräyksen rikkomista, jonka rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään 1 vuosi ja luvun 11 § koskee maanpetoksellista yhteydenpitoa, jonka rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään 2 vuotta.

Valtiopetosrikoksia koskevan rikoslain 13 luvun 4 §:ssä säädetään laittomasta sotilaallisesta toiminnasta, jonka rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään 2 vuotta.

Terrorismirikoksia koskevan rikoslain 34 a luvun 5 c § koskee matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten , jonka rangaistuasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään 2 vuotta ja luvun 5 d § terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämistä, missä rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään 1 vuosi.

Momentin perusteella suojelupoliisi tai sotilastiedusteluviranomainen voisi ilmoittaa ja luovuttaa tietoja myös sellaisista vielä estettävistä ja tapahtuneista rikoksista, joihin poliisilain 5a luvun 44 §:n tai sotilastiedustelulain 79 §:n momentit 1-4 eivät anna mahdollisuutta.

Myös kyseisten rikosten estäminen ja selvittäminen tapahtuisi yhteensopivalla käyttötarkoituksella kuin tiedustelumenetelmän käyttäminen, jolla tietoa rikoksista saataisiin. Mainituista rikoslain säännöksistä esimerkiksi tuottamuksellisesta turvallisuussalaisuuden paljastamisesta kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheutuva vahinko voi olla kansallisen turvallisuuden suojaamisen tai oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen suojaamisen näkökulmasta suuruusluokaltaan tai merkitykseltään mittava.

Momentteihin ehdotetut muutokset olisivat tarkkarajaisia. Sääntelyn suhteellisuuden kannalta myös tiedon luovutuksen kytkeminen siihen, että sillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle tai selvittämiselle on keskeistä perustuslakivaliokunnan lausunto huomioon ottaen. Tämä mahdollistaisi nykyistä laajemmin tiedon luovuttamisen rikostorjuntaan, kuitenkaan asettamatta velvollisuutta siihen ja olisi kuitenkin yhteensopivaa tiedon alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa.

2. *Tiedon luovuttaminen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja toiminnan suuntaamiseksi*

Perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan (kappale 16), että ehdotettua sääntelyä on 1. lakiehdotuksen 5 a luvun 44 a §:ssä ja 4. lakiehdotuksen 80 §:ssä välttämätöntä täsmentää ja rajata niin, että sääntely täyttää jonkin perustuslain 10 §:n 4 momentin mukaisen rajoitusperusteen.

Sisäministeriön vastine

Hallituksen esityksessä ehdotettu

- **poliisilain 5 a luvun 44 a §** kuuluu seuraavasti

44 a §

Tiedon luovuttaminen eräissä tapauksissa

Suojelupoliisi saa ilmoittaa 44 §:n 3–5 momentissa tarkoitetusta rikoksesta ja luovuttaa sellaista rikosta koskevaa tietoa mainituissa momenteissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille myös kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi luovutuksensaajan toiminnan suuntaamiseksi**.** Tällöin tietoa ei saa käyttää esitutkintalain 3 luvun 3 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa eikä salaista tiedonhankintakeinoa, salaista pakkokeinoa tai muuta pakkokeinoa koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa.

Tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua tietoa saa aina luovuttaa syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

- ja s**otilastiedustelusta annetun lain 80 §** seuraavasti

80 §

Tiedon luovuttaminen eräissä tapauksissa

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa tietoa 79 §:n 3–5 momentissa tarkoitetusta rikoksesta mainituissa momenteissa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi luovutuksensaajan toiminnan suuntaamiseksi. Tällöin tietoa ei saa käyttää esitutkintalain 3 luvun 3 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa eikä salaista tiedonhankintakeinoa, salaista pakkokeinoa tai muuta pakkokeinoa koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa.

Tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua tietoa saa aina luovuttaa syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Sisäministeriö ehdottaa hallituksen esityksessä ehdotetun poliisilain 5 a luvun 44 a §:n 1 momentin sekä sotilastiedustelusta annetun lain 80 §:n 1 momentin poistamista, jolloin perustuslain 10 §:n 4 momentin edellytykset tulisivat sisäministeriön näkemyksen mukaan huomioon otetuksi perustuslakivaliokunnan esittämän kannanoton suuntaisesti. Sisäministeriö ehdottaa säädettäväksi 44 a §:n 1 momentin sijaan ehdotettuun 44 §:ään uutta 6 momenttia, joka kuuluisi seuraavasti:

> **poliisilain 5 a luvun 44 § uusi 6 momentti:**
>
> Ellei erittäin tärkeä yleinen etu muuta vaadi, suojelupoliisi voi päättää, että tiedustelumenetelmällä saatuja tietoja ei saa käyttää esitutkintalain 3 luvun 1 §:ssä tarkoitetun rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaamisen perusteena ,esitutkintalain 3 §:n 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnan aloittamiseksi eikä salaista tiedonhankintakeinoa, salaista pakkokeinoa tai muuta pakkokeinoa koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa, jos tämä on tarpeen siviilitiedustelun suojaamiseksi.

Vastaavasti sotilastiedustelusta annetun lain 79 §:ään ehdotetaan säädettäväksi uusi 6 momentti, joka kuulusi seuraavasti:

> **sotilastiedustelulaki 79 § uusi 6 momentti**
>
> Ellei erittäin tärkeä yleinen etu muuta vaadi sotilastiedusteluviranomainen voi päättää, että tiedustelumenetelmällä saatuja tietoja ei saa käyttää esitutkintalain 3 luvun 1 §:ssä tarkoitetun rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaamisen perusteena ,esitutkintalain 3 §:n 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnan aloittamiseksi eikä salaista tiedonhankintakeinoa, salaista pakkokeinoa tai muuta pakkokeinoa koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa, jos tämä on tarpeen sotilastiedustelun suojaamiseksi.

Sisäministeriön vastine muihin annettuihin lausuntoihin

Oikeusministeriö kiinnittää huomioita poliisilain 5 a luvun 44 §:n 1 ja 3 momenteissa siihen, miten on ilmaistu esitutkintaviranomaiset (täsmennetty viranomaiset/viittaustekniikka esitutkintalain 2 luvun 1 §:ään) ja esittää, että mikäli viittaustekniikka jostain syystä olisi perusteltu, olisi viittaus 2 luvun 1 §:n 2 momenttiin tarkempi ja siksi asianmukaisempi. Vastaava huomio on annettu sotilastiedustelulain osalta.

Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksissa
(1 LE ja 4 LE) ei kaikista lisättäväksi tai muutettavaksi ehdotetuista tiedonluovutusoikeuksia koskevista säännöksistä ilmene yksiselitteisesti, että sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa nimenomaan salassa pidettävän tiedon luovuttaminen murtamalla salassapitovelvollisuus tiedon luovuttavan ja tietoa saavan viranomaisen välillä. Tavanomaisesti tämä ilmaistaan tiedonluovutussäännöksissä ilmaisulla ”salassapitosäännösten estämättä”.

Vastine: Sisäministeriö toteaa, että esitutkintalain 2 luvun 1 § kuuluu seuraavasti:

> **1 § Viranomaiset esitutkinnassa**
>
> Esitutkinnan toimittaa muu poliisi kuin suojelupoliisi. (26.4.2019/585)
>
> Poliisin lisäksi esitutkintaviranomaisia ovat rajavartio-, tulli- ja sotilasviranomaiset. Niiden esitutkintatoimivallasta säädetään rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (108/2018), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014). (30.1.2018/113)
>
> Esitutkintaviranomaisten lisäksi esitutkintaan osallistuu syyttäjä.

Sisäministeriö toteaa hallituksen esityksessä pykälissä olevan viittauksen olevan informatiivinen (” Viranomaisista esitutkinnassa säädetään esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 1 §:ssä”) . Sisäministeriön näkemyksen mukaan, mikäli tarkennus on tarve tehdä, tulisi viitata pykälän 1 ja 2 momenttiin, eikä vain vain 2 momenttiin, koska suojelupoliisi ei ole esitutkintaviranomainen, vaikka on poliisiyksikkö polisiin hallinnosta annetun lain 1 §:n nojalla.

Sisäministeriö toteaa, että oikeusministeriön lausuma tiedonluovutussäännöksen ilmaisusta *salassapitosäännösten estämättä* on asianmukainen.

Poliisihallitus

- **Poliisihallitus** tuo esiin näkemyksensä poliisilain 5 a luvun 44 §:n 2 momentin ensimmäisessä ja toisessa lauseessa sekä 44 §:n 4 momentissa käytettäviin käsitteisiin liittyen toimivaltaisen viranomaisen käsitteen ilmaisun tapaan.

Vastine:

Sisäministeriö katsoo, että hallituksen esityksen mukainen muotoilu on asianmukainen.

- **Poliisihallitus** tuo esiin myös näkemyksensä 44 §:n 5 momenttiin liittyvään hallituksen esityksen perusteluun ja poliisin sisäisiin tehtävien järjestelyihin.

Vastine:

Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esityksen perusteluita ei voi jälkikäteen muuttaa. Muutoin sisäministeriö viittaa aikaisemmin tässä vastineessa annettuun poliisilain 44 §:n 5 momentin muutosesitykseen.

- **Poliisihallitus** esittää harkittavaksi poliisilain 5 a luvun 44 a §:n osalta osin hyödyntämiskiellon poistamista (tietoa ei saa käyttää mm. *salaista tiedonhankintakeinoa* koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena). Esitetyllä muutoksella poliisilla olisi mahdollisuus kohdentaa PolL 5 luvun rikoksen estämiseen tarkoitettuja tiedonhankintakeinoja luovutetun tiedustelutiedon perusteella.

Vastine:

Sisäministeriö viittaa tässä vastinedokumentissa aiemmin lausuttuun, jossa sisäministeriö ehdottaa säädettäväksi 44 a §:n 1 momentin sijaan ehdotettuun 44 §:ään uutta 6 momenttia.

- **Poliisihallitus** tuo sotilastiedustelulain 79 §:n 2 momentin osalta esiin, että oletettavasti sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa tietoa myös suojelupoliisille ja että mahdollisia tulkintaongelmia voisi estää, jos suojelupoliisi mainittaisiin tässä momentissa nimenomaisesti.

Pykälässä säädetään sotilastiedusteluviranomaisen ilmoitusvelvollisuudesta rikoksen estämiseksi toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa tässä momentissa tarkoitettua rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle, joita ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli tai Puolustusvoimat.

Vastine: Sisäministeriö toteaa, että rikosta koskevaa tietoa saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja myös suojelupoliisi on myös poliisiyksikkö, jolla on toimivaltuus rikoksen estämiseen ja paljastamiseen tietyissä tapauksissa. Poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi.

Keskusrikospoliisi

- Keskusrikospoliisi ehdottaa, että poliisilain 5a luvun 44 § 1 momenttia muutettavaksi (**kursiivi**) seuraavasti ja viittaa mm. KRP:n rooliin rikostutkinnassa (vast. SotTL 79.1 §):

> "Suojelupoliisin on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille ***ja luovutettava rikosta koskevaa tietoa***, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Suojelupoliisi saa luovuttaa tällaista rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille ***~~tai~~ ja sen lisäksi*** muulle toimivaltaiselle esitutkintaviranomaiselle. Viranomaisista esitutkinnassa säädetään esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 1 §:ssä."

Vastine:

Sisäministeriö ei puolla ehdotusta. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että ”siinä missä momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu rikoksesta ilmoittaminen aina tapahtuisi keskusrikospoliisille, voisi momentin toisen virkkeen nojalla tapahtuvan tiedonluovutuksen luovutuksensaajana olla paitsi keskusrikospoliisi, myös muu rikoksen esitutkinnasta vastaava viranomainen. Koska tietoa luovutettaisiin sellaisesta vakavasta rikoksesta, joka jo on viranomaisten tiedossa, voidaan olettaa, että sen esitutkinta on käynnissä. Kyseisen rikoksen esitutkinnasta ei välttämättä vastaa keskusrikospoliisi, vaan se voi olla esimerkiksi paikallisen poliisilaitoksen vastuulla. Tällöin rikosta koskeva tieto olisi voitava luovuttaa suoraan sille poliisilaitokselle, joka hoitaa sen esitutkinnan.” Edelleen Keskusrikospoliisi viittaa lausunnossaan kuitenkin siihen, että sen tiedonsaantioikeus on turvattu.

Keskusrikospoliisi tuo lausuu myös ”Ilmoitusoikeus jo tehdyistä rikoksista rangaistus maksimi min 3 vuotta vankeutta (PolL44.3 § ja SotTL 79.3 §) ” otsikon alla vastaavankaltaisesta asiasta kuin mitä tämä vastinekohta käsittelee ja perusteluina viitataan PolL 44.1 § ja SotTL 79.1 § osalta lausuttuun. Sisäministeriö viittaa yllä lausuttuun.

- **Keskusrikospoliisi** tuo esiin myös viranomaiskäsitteiden systemaattisuutta (PolL 44.2 ja 44.4 §, SotTL 79.2 § ja 79.4 §)

Vastine:

Sisäministeriö viittaa asiassa Poliisihallituksen kohdalla lausuttuun.

Tietosuojavaltuutettu tuo lausunnossaan esiin, että esitetty lainmuutos lisää tehokkaan laillisuusvalvonnan merkitystä, jota olisi ollut tarkoituksenmukaista arvioida esityksen yhteydessä. Erityisen tärkeää sääntelyn osalta on mm. varmistua siitä, ettei lainsäädäntö avaa mahdollisuuksia käyttää tiedustelua poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen (ks. esim. PeVL 35/2018 vp, s. 22). Edelleen lakia olisi ollut tarkoituksenmukaista arvioida rikosasioiden tietosuojadirektiivin ja rikosasioiden tietosuojalain näkökulmasta, erityisesti sen osalta miten ehdotettu laki täyttää henkilötietojen luovutusmenettelyn ja luovutettujen henkilötietojen käsittelyn osalta rikosasioiden tietosuojadirektiivin ja rikosasioiden tietosuojalain vaatimukset.

Vastine:

Sisäministeriö viittaa laillisuusvalvonnan osalta tämän vastineen Yleistä -otsikon alla valvonnasta lausuttuun. Sisäministeriön käsityksen mukaan rikosasioiden tietosuojalaki (laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä) sisältää kattavat säännökset henkilötietojen käsittelystä ja jos muussa laissa on poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan rikosasioiden tietosuojalain asemesta.

Vastine
17.9.2025

Sisäministeriöllä ei ole erityistä lausuttavaa seuraavien lausunnonantajien lausunnoista

- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Puolustusministeriö
- Helsingin käräjäoikeus
- Suojelupoliisi
- Pääesikunta
- Rajavartiolaitos
- Tiedusteluvalvontavaltuutettu
- Tulli

Hallitusneuvos Johanna Hakala

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Mari Rantanen
Valtiosihteeri Heikki Tamminen
Kansliapäällikkö Matti Sarasmaa
Erityisavustaja Asseri Kinnunen
Erityisavustaja Heli Heikkola
Neuvotteleva virkamies Veera Parko
Hallinnollinen avustaja Jaana Söderman
Hallinnollinen avustaja Tiina Landström
Hallinnollinen avustaja Heidi Mäkiprosi
oikeus.sm@gov.fi
Johtaja Petri Knape
Lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi
Rikostarkastaja Markus Terenius
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen